

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Felelős szerkesztő:
Dr. FEJÉR ANTAL
COVÉD.

Főmunkatárs:
Dr. ÉLTES GYULA.

Megjelenik minden szerdán.
Előfizetés ár: Egyszer 6 kor. (Külföldre) 12 kor.
Félévre 4 kor. Negyedévre 2 kor.
Hirdetési díjak a legelőbbben számításban.
Kéziratok nem adóznak vissza.

Az ujév.

Bármilyen hosszú egy esztendő az az egyének életében, ha visszagondolunk arra, hogy egy év alatt mi minden történt, a nemzetek világtörténelmében mégis csak egy pillanatnak tekinthetjük.

Nem azért, mintha egy év alatt a nemzetek politikai és társadalmi életében nagyot és sokat alkotni nem lehetne, hanem azért, mivel egy év kevés idő világtörténelmi átalakulásokra. Tekintsünk vissza a magyar nemzet politikai életére.

A koalíció uralmának második csúszdája volt 1908. A koalíciós kormány különböző javaslatokkal és törvényekkel igyekezett az ország sorsán segíteni. Mindjárt év elején az Ausztriával kötött kiegyezést iktatta törvénybe. Ennek a kiegyezésnek van jó és rossz oldala.

Jó oldala az, hogy engedményeket kaptunk némely kivételi cikkeinknél és hogy Magyarország a külföld előtt, mint önálló szerződő fél jelentkezett, rossz oldala pedig, hogy a kiegyezésben a kvótát két és fél százalékkal emelték. Politikusaink a kiegyezésről elmondták a maguk kritikáját és mi azt részletezni nem is akarjuk, csupán csak azt a tényt konstatáljuk, hogy államiségünk és önállóságunk kritériumait drágán fizetjük meg.

A kormány második nagyszabású műve a házszabály revíziója volt. E revízióról sokkal jobb a véleményünk, mint a kiegyezésről, mert a házszabály revíziója szükség volt először azért, hogy husz ember ne legyen képes a képviselőház tanácskozásait megakasztani, másodszer azért, mert az általános választói jog folytán átalakulandó parlamentben, mi magyarok a többség szupremáciáját éppen e házszabály alapján leszünk képesek érvényesíteni.

Érdekes felemlíteni, hogy Tisza István gróf a házszabály revízió bukta miatt, mert amit a nemzet megtagadott tőle, megadta azt a Wekerle kormánynak.

Harmadik és európai hírű javaslata

volt e kormánynak az Andrássy-féle általános választói jog törvényjavaslata.

E javaslat sok kívánni valót hagy maga után és sok kügazítandó hibái vannak. Mindenek fölött nem vagyunk a pluralitásnak hívei, mert a pluralitás a függetlenségi párt halálát jelenti. Ezzel tisztában vannak a párt vezető férfiai. Ha úgy áll a dolog, amint a függetlenségek mondják, t. i. hogy választói nagy részét elveszítjük és helyettük kárpótolva nem lesznek, akkor egy erős 67-es többség fogja az új választások után a hatalmat kezébe ragadni.

Ezt a céll tartják Andrássy javaslatának hátterül. Mindenesetre kizárt dolgunk tartjuk azt, hogy Andrássynak sikerülne javaslatát úgy amint van, törvényre alkottatni.

Ugyanis a függetlenségi párt nagy többségével a parlament uralkodó párja. És ha Andrássynak nem sikerül e pártot javaslatának megnyernie, akkor a javaslat csak javaslat marad és soha sem lesz törvény.

Mert azt nem tekinthetjük fel a függetlenségi pártól, hogy öngyilkos módjára maga vessen véget létének.

Fontos állami tényeit a nemzeti kormánynak, Bosznia és Hercegovina annektálása az egész annxió, mégis közjogi jellegénél fogva a nemzet hozzájárulása legfőbb formái okokból el nem maradhat.

Különbön az annxió kérdése még véglegesen nincs eldőlvé. Amióta a delegációkban az annxió bejelentett, folytonos háborús hírek izgatják a katonai köröket.

Szerbia és Montenegró hadi készülődései a boszniai ezredének megszállását és több csapattest békelétszámának felemelését eredményezte.

Nem lehetett ne, hogy az új év tavasza háborúval közzönl be.

E kiemelkedő múlt évi események után a kormánynak több oldalu kisebb-

nagyobb jelentőségű törvényeiről és alkotásairól tehetnénk említést. Általánosságban elismeréssel adózunk minisztereknek, akik lelkiismeretes és hasznos munkát végeztek az ország érdekében.

Az új évben sokat várunk vármegyénk javára is. Mindenekelőtt a székely körvasút kiépítését és a csiksomlyói lögműüzimnek Csikszereidában való újra építését, valamint a pénzügyigazgatóság felállítását.

E közérdekű intézményekre régóta várunk. Azok szükségessége halasztást nem tűrhet.

Midőn tehát az új esztendőbe belépünk részünkről nem számítunk meg az ország és vármegyénk érdekében folytonosan agítálni, nem számítunk meg a közérdekű kérdésekben szót emelni, a közvéleményt irányítani és oda hatni, hogy székely népként az illetékes tényezők figyelmét felhívja, megtegyünk mindent, ami társadalmi és közgazdasági állapotainkra jótékony hatást gyakorolhat.

Amint eddig, úgy ezután is mind a székely nép érdekében irt cikkeink örömei adunk helyet és azon fogunk ügykezni, hogy a helyi viszonyokról s helyi érdekű ügyekről részletes tudósítást közölhessünk olvasóinkkal.

Országos kérdésekkel mint eddig, úgy ezután is vezércikkeinkben foglalkozunk, közgazdasági rovatunkban a nyeresztermékek tözsdéi árait azért közöljük, hogy azoknak a központba való szállításának érdekessége iránt nagyobb gazdáinkat tájékoztassuk.

Ezzel az 1908. évtől, mint elmúlt 6-évtől elbucszunk.

Bizunk a jövőben és ne csüggedjünk.

A székelyföldi erdők.

E sokat tárgyalt erdőnyel dec. hó 2-án szóvá tette a képviselőházban Török Ferenc orsz. képviselő. A minket közelről érdeklő beszédet egész terjedelmében közöljük úgy, amint elmondotta. A beszéd a következő:

Tisztelt ház! A belső Székelyföldre és kü-

lönösen Csikvármegyére súlyos teherként nehezedik az 1879. XXXI. t. cikknek némely intézkedése, illetőleg ezen törvény végrehajtása. Az utóbbi időkben már minden községből, de különösen Csikvármegyének minden községéből jöttek fel kérvények a minisztériumba, amelyek részint a községi és birtokossági erdőknek az állami kezelésből való kivételére, részint pedig ezen törvények megváltoztatására irányultak. Sőt az utóbbi időkben én magam is — több székelyföldi képviselő társaságában — vezettem küldöttséget a földmivelésügyi miniszter elé, amely alkalommal memorandumot állítottam össze a községi kiküldöttök s melyet ányújtottunk az igen tisztelt miniszter urnak, kérve abban sérelmeinket és panaszainkat orvosolását. Ezen sérelmeink megváltoztatására azonban tudomásom szerint ez ideig vajmi kevés történt, bár — s ezt örömmel jelentem ki — a jó akarat megnyilvánulásának....

Török Ferenc: ... tagadhatatlan jelét látom abban, hogy a múlt 6 év folyamán Mezőségi Béla igen t. államtitkár ur lejött a Székelyföldre, hogy személyesen győződjék meg ezen sérelmekről.

Az államtitkár ur türelmesen meghallgatta a küldöttségeket, melyek tisztelegtek nála; mivel azonban ezen kifogások mintegy meglepetészerűen jöttek, — éppen a legsürgősebb mezei munkálatok idején — nagyon természetes, hogy a sérelmek felolvasása nem volt teljes és az idő rövidsége miatt nem szállhatott ki sehol a helyszínre, hogy személyesen győződjék meg a panaszok valóságáról.

Annymira általánosnak, feltűnőnek, hangosak és keserűnek léven ezek a panaszok, én magam a nyár folyamán rá szántam pár hetet arra, hogy ezeket a kérdéseket tanulmányozzam. Több község vezető értelmeseiből embereivel és a hatóságai erdőőrökkel kirándulásokat tettem az erdőkre, a havasokba és tanulmányoztam a megerősítés fásítások eredményeit, illetőleg azok eredménytelenségét. Tanulmányoztam a fásítás költségeit, a legelők beosztását is és ezen tapasztalatokból azon szomorú tanulságot vontam le, — amit a lelkiismeretes erdészek sem vonhatnak kétségbe — hogy a panaszok valóban alaposak. Engem csak az lepett meg, hogy ez az általános elégtelenség még nem tört ki medréből, hogy a szomorú helyzetet erőszakos is változtatni igyekeztek.

Nem akarván a t. háznak türelmével visszaélni, csak röviden mondom el ezen sérelmek felől szerzett tapasztalataimat, előbb azonban engedje meg a t. ház, hogy röviden rámutassak az említett erdőtervény által okozott állapotokra.

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

A kereszt.

Írta: Balla Miklós.

Az országuton vén anyóka lépked,
Arcán a gond s a bunak széd nyoma.
Bánatos lelkét enyhülésre hívja
A távol falu kicsi temploma.

Harangja hangját messze elröpíti
Szerte a pusztán a tavaszi szél;
Rét virágának, erdők tar galyának
Feltámadásról, életéről beszél.

Megáll az asszony. Összekecskolt kézzel
Szent áhitattal hallgatja a neszt...
S im: az utszéken, zöldelő csalit közt,
Kis domb fölött feltűnik a — kereszt...

Eléje omlik, imát mormol ajka —
S míg olvasóján könnye átperog
A domb mögött pajkos trefálkózással
Kacag fölötté egy pásztorgyerek:

„Anyóka lelkem, jó öreg szemekkel
Elvettted az oltárt, azt hiszem.
Ilyen utszéli tilalomfia mellett
Nem térdelt még kivüled gonki sem.

Én róttam össze, tulajdon kezemmel
Két száraz ágából, a vetés elé,
Hogy tiltva intse a járóléket
Itt utat törni a tanyák felé...”

...Az anyókának enyhülés til arcán...
S menőben így szól: „Fiam, tudd meg ezt:
Oltár lesz addig minden öszserótt lá,
Míg szenvedésünk jelképe — kereszt...”

Egy vadászat.

— Igaz történet.

A múlt tél közepén német gróf érkezett Karcfalvára. A hír szerint szenvedélyes medvevadász volt s a szenvedélyének kielégítése céljából utazott. Nem lehet tudni, melyik osztrák tartományból vetődött oda; azt sem, hogy miért. Elfogytak-e az osztrák medvék, vagy talán az érdemes gróf könnyebbég okáért utazott Csikba, mintha a magyar medvét könnyebben el lehetne ejteni, vagy pedig, ami fő, híret, nevét a Kárpátokig is ki akarta terjeszteni? Ez valótlannak látszik. Ha azonban valaki elhiszi, jó; ha nem az is jó.

Hajnalban egy szolga legény gyalogosan ökröt hajtott a Hargita felé. No ez is jó, — gondolja a tisztelt olvasó — ökrrel kezd. Am megjegyzem, előre soha se tessék itélkezni, mert könnyen az jöhet ki a dologból, hogy az játsza a főszerepet, vagyis kiszülhet, hogy ökrök nélkül nem is érne semmit az egész elbeszélés.

Köddöt hozott a reggel, mindazonáltal a vadászárság utra kelt. Elöl a gróf kocsija robbogott, melyben maga a kegyelmes ur foglalt helyet a komornyikkal. Hátul lassabb tempóban két szekér csikorgatta a havat. Ezeket a helység ismeretes puszkásai, Kiss Tamás az álló mestere és Lörincz István a fióktakarék-pénztár tollnoka ültek három mással.

A sánta Kiss Tamásban valódi vadászvív csergedezik. Ha meghallja, hogy valahol jó fogást tehet; valami farkas, vagy medve garázdálkodik, nem nyugszik, míg szemébe nem néz a vad beszállnak. Pálcait előkapja ezekkel egyik lábát pótolja — a tarisznyát, a fegyvert hátra veti s neki az erdőnek. Sokszor betekig nem látják otthon. Mikor lesben áll, kőd, zimankó, jégeső számba se megy nála. Szívesen ott hagyott volna most már rópal az.

Lörinc Istvánnak már nem ilyen szenvedélye a vadászat. Ha veszélyt lát, biztosabb helyre vonul, de azért a félelmet ő sem ismeri. Még a medvét is egész hidegvérrel teríti le.

A többi, három ember, amolyan rendes székely atyafi, akik jó pénzért mindenre kaphatók. A kőd elosztott. Dél lett, mire kiertek a málnavészhöz. De itt ilyenkor nincs mit keresni, mert a medve télen nem jár málnászni.

A szolga már ott volt. Az ökrök a batyuból jóízűen ette a szénát. A legény tüzet rakott, a havat felolvasztotta és nyugodtan aludt.

Ne tessék azon csodálkozni, hogy ami emberünk ilyen időben is fogja az álmot! A székely az örökkévalóságot is átaludná.

Hej, őcsém, — kiáltott Lörinc lát-tal-e medvét?

A legény feltámpáskodott nagy nehezen.

— Instálom?

Járt-e erre medve?

— Nem, hal' Istennek!

Kiss a kocsihoz bicegett s megkérdezte a méltóságos urtól, hogy itt megállapodjanak-e. — Lenni erre felé házikó? — Törte a nyelvet a gróf.

— Nem messze egy völgyszakadék van; úgy tudom, hogy ott találunk. de a kocsit és a szekereket itt kell hagynunk, mert nincs út. Az a fickó majd ürzi. Jó tüzet csap s a mac-kónak eszébe sem jut erre jöni.

A gróf kénytelen volt belegeyezni, hogy gyalog folytassák az utat. A legénynek lelkére kötötték, hogy cber legyen és elindultak. Az ökröt is hajtották. A kegyelmes ur csak amugy i zadt: a haza volt legnagyobb terhére. Bizony a síkalmós helyeken nehezen is lehetett haladni. Szívesen ott hagyott volna most már mindent: vadászatot, medvét, de félt, hogy ez

a szolga nép — az ő szemében mi lenne más a székely? — még kikacagja. A komornyik fogvacogva sápitott, hogy az ő drága urát ilyen helyre hozták ezek a vad székelyek.

A kunyhó, mintha nem számított volna vendégre, szomorú, elhagyott állapotban várta. Az ajtó leszakadt, a földnek fele hiányzott. Olyanféle házikó volt, melyben csak nyáron fordulnak meg emberek; vagy pásztorok háltnak meg, vagy málnászedők húzódnak oda zivatar elől.

Kiss és Lörinc a gróf cök-mókját elrendezte benne, a három székely atyafi a földet pótolta ki fenyebojtokkal. Azután a nyílt téren tüzet raktak és elkészítették az ebédet, húst sütöttek és puliszkat főztek. A két német sem vetette meg az egyszerű ebédet; jól ettek. Különösen a komornyik. A haza üres lehetett, mert nagyon pusztította az ételt.

Gut, gut!

Istenfenyét jut!

Egyik atyafi szörnyen boszankodott a boldog németre, hogy meg azt meri mondani „jut, jut”.

Nézze mán kied! Az utolsó falatot kapja bé abból a fám puliszkból.

A völgy mindkét oldalát fenyes borította. Szemben a hegy sok helyt csupasz, sziklás és üreges volt. Ebéd után Kiss Tamás, nem is ügyelve a többiek ellenzésére, eltávozott. Az erdőt akarta felkutatni, mert a falubeliek úgy beszélték, hogy valószínűleg ott tanyázik a medve. A völgyben néhány népet szét egy lovat. A gróf az előkészített szénagyón kipihente a fátadalmakat. Az urias szokás itt sem hagyja el az embert; az olyan, mint a nyavalya, mindig az ember nyomában van s nehezen lehet megszabadulni tőle. A komornyik a tőz mellett is majdnem megfagyott; nem csinált egyebet, mint fuja a kezét és tő-

A székely nép ősidőktől fogva állattenyésztésből és földművelésből tartotta fenn magát és mint a természetnek romlatlan és edzett gyermeke, nagyon kevés romlással bírt. Ő maga szötte, fonta, varrta ruházatát és hogy meglegyen mindennapi kenyere, szívós kitartással szoritotta vissza a rengeteg erdőt a hegyek közé, hogy így éghajlata is enyhüljön, mezője termőföldje is tágasbodjék. S a mit így nem tudott elérni, ami kenyeret nem tudott megtermelni, azt úgy teremtette elő, hogy néhány szál fát ledöntött. azt a Maroson részint leosztatta, részint feldolgozta, értékesítette és így egészítette ki mindennapi kenyerét.

A kidöntött fáknak helyét gyorsan pótolta a fiatal hajtás és a Székelyföldön sohasem volt faszűkség. Mikor azonban az erdőörvény által az állam ráterelte kezét ezekre az erdőkre és nagy darab területeket eltiltott a legeltetéstől és szakképzett erdészek kezdték az erdőket kezelni, hamarosan a székely nép arra a tudatra ébredt, hogy sem pénz nincs, sem erdeje, vagy a hogy ők szökták kifejezni magukat, erdő ugyan volna, de nincs fa.

És az erdőörvény e szigorú és ielszeg végrehajtása megteremtte azután az erdőtolvajokat, pedig az erdőlopás azelőtt tulajdonképpen ismeretlen volt a Székelyföldön és a székely ember még ma sem tartja bűnnek, mondván, hogy csak a magától hozza el. De amint az állam ráterelte a kezét az erdőkre, a székely azt idegen vagyonnak, igazabban: töle elidegenített vagyonnak tekintette, tehát hajrá! lépte, lopja, rongálja azt. Azután időközben felléptek a helybéli kufarok, azok a szatóc-fakereszködők, akik már némileg ismerték a közhelyeti illetmények értékét és az erdőjogokat kezdték vásárolni. Hogy mi az a jog, azt a székely ember nem ismerte, nem is sejtette, mivel az ősek által közösen szerzett jogokat közösen használták. Hiába magyarázta meg az a szegény pap vagy néhány lelkiismeretesebb előjáró, hogy ősi jogokat tartás meg, el ne adják, és semmit sem használt, mert más oldalról működött a rábeszélés és a pálinka és a mámoros agy csak azt hajtogatta, amit neki ott a korcsmában a bor gőzében mondogáltak: jog az, amit megiszunk és megesszünk és pénz beszél, kutya ugat. Egy-egy hold erdőt szívesen eladtak egy-két liter pálinkáért, egy pár bocskortálpért, egy-két koronáért.

Azután jöttek azok, akiket Nagy György t. képviselőtársam faharamiaknak nevezett és az arányjogok bőrzéjén az árak kezdtek emelkedni. Örök szögyene maradt annak a néhány községi előjárónak, akik megelégedezve hivatkodtak a helyett hogy a népet felvilágosították volna, színlén jegyezték ezen arányjogbőrzén az árakat, egy-két-tíz-husz-negyven koronájával és szedték össze a jogokat, nem maguknak, de másoknak; talán ők sem tudták, hogy mit szólnak; szolgáljon ez menőségükül. És azok a kétes alakok, akik csak akkor sziszivárogtak be Galiciából és Bukovinából, akik csak törték a nyelvet, de csengő pénzbel beszéltek, gyorsan kitanították a fanulékony székelyeket, hogy miképp lehet a törvényt kijátszani miként lehet százas csoportokba összeveregedni és a jogokat értékesíteni. Természetesen az így összeverődött csoportok kezdetben a nyilvános árverés mellőzésével, bizalmasan, kéz alatt értékesítették ezeket a jogokat, mert azzal íjlesztették őket mindig a vevők, hogy ha a csoportosulás és az erdőeladás nyilvánosságra kerül, a kiszakítást be fogják szüntetni.

És az a pénz hol csuport, hol csuport;

rülte az orrát. Az atyafiak pedig pipázgatva hallgatták Lőrinc medve-kalandjait. Ki-kínézték az erdő felé, de ott ugyan csak fohérséget láttak...

Nem havazott egész nap s nagyon hideg idő volt. Szürkületkor Kiss visszatért. Nem látott semmi gyanusát, de biztosan állította, hogy a medvének a közelben kell lennie. Bizonyosan megszimatolt valamit s valahová behuzta magát.

— Majd előcsaljuk! — kiáltott Lőrinc.

— A biz' úgy lesz, — tromfolt egyik atyafi.

A gróf épp akkor lépett ki a kunyhóból.

— Van mi újság, Kiss ur?

— Kegyelmes ur, nem hiába jöttünk; nyomot is látam, de úgy látszik, hogy a macskó tegnap óta barlangját nem hagyta el. Nyomatát a barlang körül bizonyosan az esti havazás semmisítette meg.

A gróf nevetett.

— Nemde most ökrök jó?

— Anélkül nem is tehetnék semmit. Azt hiszem, ideje volna megkezdeni a dolgot.

— Ja, ja!

Elintézésére Lőrinc vállalkozott. A három bundással rögtön elindult; az ökröt is vezették. Jó mélyen behatoltak az erdőbe, míg észrevehették a nyomokat, melyekről Kiss említett tett. Bizony, azon az egy pár nyomon nem lehetett eligazodni, barlang sem volt közel. Csak az este ne havazott volna! Akkor talán még az ökrökre sem volna szükség; könnyűszerrel végrezhetnének a medvével. De hát így meg kellett tenni a tennivalót.

Az ökröt egy vastag lenyőhöz megláncolták és ujra, a majdnem térdig érő hóban, kilábalnak az erdőből.

Nagy embertelenséget követett el a gróf ur azzal, hogy egy szegény élő állatot kötözött

de hozott-e áldást és megelégedést a Székelyföldre? Ezt jó lelkiismerettel alig lehet általánosabban állítani. Az igencsak megnöttek, a háziipar megbukott, vagy legalább is elsatnyult, az a nép, amely könnyen jutott a pénzhez, nem maga állítja elő ruházatát, hanem bolli portékát használ és a százezrekből eddig még egyetlen gyár sem emelkedett; sőt az egész erdőeladási mozgalom nagy társadalmi átalakulás elé állította az egész székelységet. Addig az ideig tulajdonképpen a Székelyföldön nem volt sem szegény, sem gazdag a szó valódi értelmében, mert mindenki szabadon legeltethette az ő egy-két darab jószágát; ettől az időtől kezdve azonban lettek megvagyonosodott székelyek és koldusbotra jutott székelyek; és addig, amíg ez az erdei munka tart, addig a jogaikból kifosztottak is jól megélhetnek; de ha az erdő kifogy, az a koldusbotra jutott székely nem fog dolgozni azoknak, akik megvagyonosodtak, mert valóságilag gyűlöli őket, inkább éhen hal, vagy kivándorol, semhogy lelkiismeretesen dolgozzon nekik. Lesz-e most már, aki ezt a nagy irt, amely így támadt a Székelyföldön, valamiképpen betömje és az ellenétéket elsimítsa? A különböző elmélet kibékítse?

Lesz-e, aki a megengedett és meg nem engedett, tehát tisztességes és kevésbé tisztességes módon megvagyonosodott székelyeknek megmutassa azt az utat, amelyen azt a vagyont meg lehet tartani és gyarapítani s a jövő székely társadalomnak gerincét megalkotni, a többieknek pedig módot és eszközt adjon arra, hogy megélhessenek, hogy ne legyenek kénytelenek a márvánnyal kavicszott utakon koldulni vagy kezükbe venni a vándorbotot, hogy idegenbe bujdossanak s idegen nevezetek posványában elmerüljenek. Ezt a kérdést a székelyföldi kirendeltségnek és a kereskedelemügyi miniszternek feladta megoldani, mert az a múlt évben hozott arányosítási és tagosítási törvény nem sokat használt, sőt itt-ott talán ártalmas is lehet. Mert ha a kiszakítások, ott, ahol már folyamatban vannak, nem fognak sikerülni, nemcsak a tisztességtelen üzletek, hanem ezek mellett igen sok becsületes ember is, aki jóhiszeműleg vásárolt, juthat a végső romlásba.

Azt is állítom, bár megvallom magam is a kiszakítás ellen voltam, hogy ott, ahol ezek a kiszakítások sikerültek, ahol tehát azokat az arányjogokat számba adták, azok a kisbirtokok ma már olyan lelkiismeretesen kezelik azt a kiszakított területet, annyira szeretik, annyira gondozzák, mint a saját szántóföldjüket; míg azok, akik a közösen maradtak, nem tudják azt úgy gondozni. E mellett azt is konstátálom, hogy midőn a közösen maradt közbirtokosságok kiosztják az évi vágterületet, azokat a szálfákat, aszerint, hogy kinek mennyi jut, rendszeren igen sok igazságtalanság történik; s azután az is megessék, hogy a gyengébb idegzetű atyafi be sem mer menni a vágterre, mert úgy dolgoznak ott az erőszakosabbak, hogy a gyengébb joggal félhet, hogy otthagyja a fogát, szekerét vagy barmát.

Az új törvény tehát kétélű kard, amely jobbra is, balra is ütögethet, metsz, ha rosszul forgatják; s minden csak a törvény végrehajtásában megnyilvánuló bölcsességtől függ.

Az igazat megvallva, dacára némely székelyföldi képviselőtársam törekvéseinek és az ott általában megnyilvánuló közvéleménynek, nem vagyok valami nagy barátja annak, hogy ezen erdők az állami kezelésből teljesen kivetesse-

ki csalétekl, de ilyen nagy urnak ilyesmi meg van engedve. Különbözn más meg sem tenné. Nem nem el a sűnivalója, hogy egy kis elvezetért, vagy félelemért annyi pénzt kidobjon. A grófnak ez a vadászat belekerült háromszáz forintjába. A székér drága, az ember még drágább.

— Medvét lövünk az éjjel, Kiss ur.

— Adja az Isten, Lőrinc ur!

Korán leszállt az éj. Tüzet nem gyújtottak, nehogy a terv meghiúsuljon. A gróf izgatottan várta a percet, mikor kegyelmes keze leteríteti a hatalmas állatot. Hajnal felé egyszerre rettenetes bőgés rázta fel az erdőt. Az ökrök volt.

A gróf emberséjeden rezzent fel. Kiss és Lőrinc felugrottak.

— Menjünk, gróf ur!

— Nein, nein!

A komornyik tátogatta a száját. Ugy látszik, ő is a »nein, nein« mellett volt.

— Meltóságos ur, — kiáltott Kiss — jöjjen, menjünk, amíg ott találjuk a medvét! Jól lakik s tovább áll.

— Nein, nein!

— Vak apád, — mormogott a másik — tudom, hogy úgy lesz.

— Siessünk, — türelmellenkedett Lőrinc is — a bőgés megszűnt! Bizonyos, hogy megölte már az ökrök.

— Nein, nein!

— Azt a ropogós csillagát! — Eresztette neki Kiss. — Mit instáljunk?

Kapta a két botot s fegyverével szaporán bicegett az oldal felé. Lőrinc utána — be az erdőbe.

A medvét nem találták sehol. A fa alatt, amelyhez meg volt kötve az ökrök, csak szét-

nek: Erre megvannak okaim, de természetesen csak úgy értem ezt, ha azokat a törvényeket az erdészi szakközvegek másként kezelik és hajtják végre mint eddig. Mert azok a törvények magukban véve nem is olyan rosszak, mint mondják, de végrehajtásuk tarthatatlan és türetellen.

Mutatóul feiolvasom az 1879. XXXI. t.-c. 2. §-át: Azon erdőekben vagy erdőrészekben, melyek magasabb hegyek körgörgetejein, havasok fensíkain vagy hegytetőkön és gerinceken, meredők hegyoldalokon és ezek lejtőin, hegyomlások, kö- vagy hógörgetegek és vízmosások támadásának és terjedésének megakadályozására szolgálnak, vagy amelyek elpusztulása folytán alantabb fekvő területek termőképessége vagy közlekedési utak biztonságára veszélyeztetnek, vagy szőlvések rombolásának ut nyitnának — az irtás és tarvágtat tiltatik. A 3. §. így szól: »A 2. §. alá eső véderdő használati módját, amennyiben az a 17. §-ban említett rendszeres üzenetű által nem volna megállapítva — a birtokosok által előterjesztett javaslat alapján, az erdőfelügyelő és a közigazgatási bizottság meghallgatásával, a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter határozza meg. 4. §. Az irtás tiltatik oly erdőekben, melyeknek eltávolítása által a futóhomok terjedésének ut nyitnának, vagy melyeknek talaja másnemű gazdasági művelésre állandóan nem alkalmas. Az ily talajon álló erdők feltétlenül fenntartandók. A 6. §. pedig így szól: »A 2. és 4. §-ok alá eső erdőket a tuskó- és gyökérirtás tilos.«

Ezek a törvények nem rosszak; ezek teljesen alkalmasak arra, hogy azokat az erdőket fenntartsuk. Éppen csak a 7. §-ban a fásítás, a kényszererdősítés az, amely ellen tulajdonképpen kifogás tehető. S mégis mit látunk? A tarvágvást eszközölt ott, ahol csak a száraló-üzem volna megengedhető, és kiszedik ott, ahol tulajdonképpen tarvágvást sem lett volna szabad eszközölni. Sőt még a törmelékot is összegyűjtik; pedig az ottmaradt hulladéknak az volna a szerepe, hogy megővje a talajt a vízmosástól, hogy elkorhadjon és az elhullott, a vihar által odahozott magvaknak valóságos melegágya legyen. S micsoda rettenetes dolgokat művelnek itt a mesterséges fásítással! Nem akarom sérteni az erdész urak szaktudását, de elmondom a ténylet. Idegenből hozott, más klímához szokott cseméket állítanak s ezekkel ültetik be a letarolt helyeket. A természet azonban megfoszulja magát. Személyesen győződtem meg arról, amit mondok: Idegenből, Felső-Magyarországról hozták azokat a cseméket, amelyek a hosszas szállítási idő alatt a vasuti kocsiokban összefülnek, meghalnak, úgy hogy azokat még azokat a jó székely föld sem tudja feltámasztani. Jönnék azután a munkások, a kapával kicsiny sirt ásnak s beteszik azokat az árva cseméket — már aztán kit hagygyel, kit tövel és igazán boldog az a csemete, amely az első napusárg halása alatt elpusztul, mert a többire retenes sors várakozik.

Abban a pompás buja talajban dusan felszökken a lilaszivirágú vészlő, melyre a kopár szűkös legelőről sovár szemektel vet az éhező tinó. Elbődül, mert nincsen legelője, be is rohanna oda, de a pásztor botjának csattanása észreteríti, mert az lilalmas. Később jön a tél, az öles hó rányomja a dudvát, a bujó gyomot, a gyenge csemétere. És tavasszal? Mit kell szegénynek erőlködni, mikor késő tavasszal kikászolódik a neléz dudva alól meghajlott derekkal, hogy újból elől kezdje a kin-

tépett, alakatlan test fekdűt; az egyik combja hiányzott. A macskó valószínűleg jóllakott és tovább állt. Most már hetedik várhatják, nem jön az elő. Valamelyik barlangba behuzódott és alszik nyugodtan, vagy talán eddig a hegy tulsó oldalán kerestet szállást.

Nyomra akadtak, amely az erdő mélyébe vitt. Elindultak rajta. Jó lőrág mentek, az erdőből ki is értek, de csak nem akart véget érni. Lenéztek a völgybe, át a másik erdőbe: előtűnt a nyom ott is. Ki tudja, hol jár a macskó? Már hiába üldözik! Jobban bírja az magát, mint az ember. A két vadász megállott. Kiss feldühödött, hogy így megletek csufolva. Elkezdte szidni a bolond német grófol, akin a magyar medve is kifog és aki mialt vadásztekinélyen ez egyszer olyan nagy csorba esett.

— Kiss ur, — fordult hozzá a nem kevésbé boszankodó Lőrinc — mehetünk, ahogyan jöttünk. Ez a francos osztrák előtte a dolgot s nem lötte meg a medvét.

Negyedmagával a gróf jött szembe velük, alig tudott mászni a hóban; amegy kinlódott a komornyikkal együtt. A két vadász majdnem el is nevette magát. Lőrinc konstátálta, hogy a gróf vagy többet hisz magáról, mint amennyi, vagy csak uri tempóból vadászik.

— Hol lenni medve?

— Lába kelt annak, — felelte Lőrinc s azt gondolta; hogy ha a nemzetségedet ide gyűjtetted, az sem löne így medvét.

Mikor Kiss Tamás megszólalt, valami gonyfélé is vegyűlt nem éppen barátságos hangjába. — Kegyelmes ur, a medve után kijövünk-e még?

— Nein, nein!

...De ezt a »nein-nein«-t a kegyelmes ur nem úgy mondta, mint a többi...

Prokil.

szenvedést s minden évben más és más irányban görbüljön, ha a gyerekek véletlenül meg nem gyújtják az avart, amely azután gyorsan elharapózza, kipusztítja nemcsak a cseméket, hanem még a termőföldet is. Az ilyen fenyőfából soha sem lesz kereskedelmi fa. Ezeket fenyőfáknak hívjuk ugyan, de tulajdonképpen csak csufolják annak. Mert a fenyőnek mi a természete? Nem egyenként, szétszórvva nő; társas lény az, mint maga az ember. Nem szereti az egyedüllétet csoportokban nő, ahol egymást támogatják, hogy a derekuk el ne görbüljön. Mikor aztán megnőnek, a csoportok farkasszemet néznek egymással és megkezdődik az önfenntartás, mondhatnám a fajfenntartás harca. Növekednek a fák, lassanként visszafejődnek a kisebbek, elszáradnak és átengedik a teret az erősebbeknek. Így fejlődik ki a szál erdő, amelyben lépten-nyomon gyönyörködhetünk. A természet ilyen remekeit látjuk régi erdőinkben, mert az erdőtalajunk olyan, hogy ha a fiatal cseméket bottal verik vissza, akkor ki is fog sarjadni.

Már most nézzék meg azt a mesterséges erdőt; akárhol ültetik, az nem erdő! Nem látott az ember fenyőt, hanem csak lomblevelű fákat, csigóját és vadbodzát. Meltőttassanak csak rábázi a természet, az majd elvégzi a maga munkáját. De csak úgy, ha megengedik, hogy az állatok ott legelhessenek, mert azok a buja füvet lerágják, táplálkoznak vele; lerágják a lombfák sarjadékát, hogy ez ne gátolja a fiatal fenyőcseméket növekedésben; az aztán ez így növekszik, akkor megkapjuk azokat az erdőket, melyekben gyönyörködhetünk.

Aztán azt kérdelem t. ház: kinek van haszna abban az erdősitésben? A munkásnak? A birtokosnak? vagy az erdészeknek? Talán ez utóbbiaknak a kiszállási költségek-, fuvardíjak-és napidijakból, meg azoknak a 10, 16, 18 éves gyerekeknek, lányoknak és asszonyoknak, akik megkapják a napi 80 krajcárt, 1 forintot, 1 forint 50 krajcárt. Hanem ezek sem takarítják meg a könnyen szerzett pénzt, hanem viszik a boltba és odaadják vizitkáért, bécsi rongyért és így nem csodálkozom, ha évről-évre szaporodnak a Bécs felé guruló milliók. Az a szerencsétlen birtokosság pedig folyton fizet, mikor megérkezik a vasuton a csemete, amikor hazaszállítja, amikor elülteti, meggyomlaltatja, gondoztatja, fizeti a kiszállási költségeket; ha aztán nem fogan meg, újból, meg újból ülteti, úgy hogy belefelelt egy rengeteg összeget abba az erdőbe és sohasem fog kinőni az onnan. És ha nem erdősít a birtokosság, jön a büntető posta és csérészakozóják, hogy meggyőződése ellenére csinálja ezt a fásítást, amelyből igen kevés hasznot remélhet. Hogy mennyire zúgnak és panaszkodnak ezek az emberek, arról csak annak van fogalma, aki közöttük él.

Tudom, hogy az állattenyésztés és a legelők feljavítása mennyi áldozatába kerül a földművelésügyi miniszteriumnak a székelyföldi kirendeltség révén és hogy ezen célra évi 550 ezer, illetve 700 ezer koronát vesz föl a költségvetésbe és amelyet köszönettel is honorálók székely véreim nevében. Ez megelégeti biztosít igen sok embernek és később igen jeles eredményt is mutathat föl esetleg. Sőt azok a gazdasági szakelődők is, akik közszépről-közszégre járnak, sok üdvös eszmét hűtenek el és a székelyeknek ezen üdvös eszmékre szűkségük is van, mert meghallgatják, lassanként földolgozzák, vérükbe megy át és később talán fogják is értékesíteni. Am ez mind nem elég! Szűkségünk van arra, hogy az egész legeltetést más alapokra fektessük. Az ügybuzgó erdészek hiába akarják, hogy ez a terület erdő és ez meg legelő legyen. A székely klíma oly féktelen szabadsághoz van szokva, hogy nem engedelmessékedik az erdészeknek, csak egyedül az Uristennek. Azt a legelőt felvéri a sűrű erdő, ha irtják is; ahol pedig nem alkalmas a talaj, ott bárhogy kapálják is, mégsem fog megteremni a fa. És itt eljutottunk a ligetes legeltelés rendszeréhez. Ezt gyakorolták őseink, és volt legelőjük és erdőjük is. Mert az erdő által bekerített tisztásokon dusan nőtt a fű, mert az erdő megvédte azon területet a nap hevétől; ott egész nyáron hibóban volna a tinó és mikor ősszel behajtott a gazda, egyet-kettőt eladott, abból kifizette az adóját és a kevés bolti kontót, a többi pedig annyira hizott állapotban volt, hogy a maga zsirjából egész télen át megélt, sovány takarmányozás mellett is.

Ma állattenyésztésünk hanyatlóban van, lassanként ez egész, legfőbb jövedelmi forrásunk el fog apadni, dacára a kormány oadaó támogatásának. És ha a kényszererdősítésre és mesterséges fásításokra kidobott ezrekéről s ezeknek eredménytelenségéről statisztikai kimutatást kérne be az igen t. kormány, nagyon szomorú statisztikának jutna birtokába. Kérem szeretettel, próbálja ezt meg és igazat fog nekem adni vagy legalább is meg fogunk arról győződni, hogy igaz-e az a sok panasz, a melyet hangoztatnak, vagy nem igaz.

Az 1879. XXXI. t.-cikk tehát súlyos teherként nehezedik reánk. Ezen enyhítmen kell; ezt a Székelyföldet ez alól a felesleges teher alól a lehetőség fel kell szabadítani; hiszen ott meg kell izmosodunk nekünk. És itt ki kell igen röviden térnem Maniu Gyula t. képviselőtársam tegnapi felszólalására, aki ugyan nem vette rossz néven ezt a székelyföldi akciót, de mégis hivatkozott bizonyos geográfiai kontinuitásra, a következőket kifogásolva: hogy Erdély-

ben a gazdasági eszközöknek nagy erejével mindent elkövesen — i. e. ez a kormány — azon szempontból, hogy Erdélyben a román nép geográfiai kontinuitása, gazdasági erőssége, vagy mostani gazdasági helyzete megtöretsek, vagy kisebbbítettsek.

En csak azt mondok Maniu Gyula t. képviselő urnak, hogy a kormánynak és minden nép hazáinak igenis érdekében áll a Székelyföldet támogatni. Ott, abban az oláh tengerben, amely a Kárpátok aljától a Dunáig terjed s melynek széles öblei Erdélybe nyulnak be, mi vagyunk a sziget; egy válaszfalat kell, hogy alkossunk, hogy a tengert elzárjuk ezektől az öblöktől, melyeknek vizei Oláhországból táplálkoznak. Ez nekünk hivatásunk, lajtfentartási ösztönünk. Mert, ha önök szeretik fajukat, nekünk még inkább kell szeretnünk, és nemzeti szempontból nekünk kell gátat vonnunk, hogy önök ne táplálkozzanak mindig azon csatornákon keresztül, amelyek mellettünk és rajtunk vonulnak keresztül. Nekünk kötelességünk ezt a gát megerősíteni, erőssé és hatalmasá tenni, hogy így karöltve, a tulajdonképpeni magyar fajjal, mindig áttörhetetlen határvonalat alkossunk.

Mivel azonban az igen t. földművelésügyi kormányban látom a teljes jóakaratot arra nézve, hogy a Székelyföldet támogassa szeszrel és szivel, tudással és szeretettel és mivel a székelyföldi kirendeltségnek is látom a buzgalmit és nemes törekvést, azon reményben, hogy azokat a sérelmeket, amelyeket annyiszor elpanaszoltak, orvosolni fogják, az előterjesztett költségvetést elfogadom.

Törvényhatósági közgyűlés.

A vármegye törvényhatósági bizottsága december hó 29-én Kállay Ubul főispán elnöklete mellett rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlés a bizottsági tagok élénk érdeklődése mellett folyt le.

Mindjárt a közgyűlés elején kellemes bejelentést tett a vármegye főispánja. Bejelentette a pénzügyigazgatóság felállítására tárgyában kiküldött deputáció eljárásának eredményét, mely szerint a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök késznek nyilatkozott a pénzügyigazgatóságnak Csikszereében való beállítására, csupán azt költötte ki feltétel gyanánt, hogy a szükséges és megfelelő épületet a vármegye saját maga és pedig kizárólag a vármegyelével kapcsolatban, a vármegye telkén építse fel és ő ezzel szemben biztosította a vármegye közönségét, hogy a helybeli lakbérviszonyoknak (70%) megfelelő és a befektendő tőke törlesztés kamataira szükséges lakbért megadja. A törvényhatóság örömmel vette tudomásul a bejelentést és felhatalmazta a vármegye alispánját, hogy a vármegyeház két szárnyának kiegészítése céljából szükséges tervrajzokra hirdessen pályázatot és azokat a tavaszi közgyűlésen véleményes javaslatot terjessze elő. Így hát mégis csak lesz pénzügyigazgatóságunk s remélhetőleg a pénzügyi adminisztráció 1910-ben már fungálni fog.

A közgyűlés tárgysorozatából kiemelendő a vármegyei tiszti nyugdíjalap 1909. évi költség-előirányzata, melylyel kapcsolatban a mutatózó hiány fedezetére az állandó választmány öt százalékos törvényhatósági pótdátot, az ezen felül fedezetlen részre államsegélyt és végre a magánjavak alapjait javasolta igénybe venni. A mutatózó hiány mintegy 40,000 koronát tesz ki, melynek fedezetére a törvény által megengedett öt százalékos törvényhatósági pótdát csak csekély részben lett volna elegendő, mivel ebből a községi és közigazgatói nyugdíjalapja és a létesítendő törvényhatósági távbesező hálózat két és fél százalékot von el. A m. kir. belügyminiszter tekintettel a vármegyei tiszti nyugdíjalapoknak silány anyagi helyzetére, a jövő évi költségvetésben az egész országra 50,000 korona államsegélyt vett fel, ez azonban az ország hatvanhárom vármegyéje között a mutatózó szükség szerint elosztva, oly csekély összeget képez, hogy a tiszti nyugdíjalapok hiányainak fedezetére alapul nem szolgálhat. Eppen ez okból igen sok törvényhatóság kellemetlen helyzetbe jutott az által, hogy még a törvényhozás által kivételesen engedélyezendő 10 százalékos törvényhatósági pótdát sem elegendő az évi szükségletre, különösen ha figyelembe vesszük, hogy más vármegyeknek nincsenek magánjavai. E kényserhelyzetben indítványozta Becze Antal bizottsági tag, hogy a vármegyei tiszti nyugdíjalapjánál mutatózó hiány fedezeténél tekintsenek el a pótdát kivételéstől és e célra ép úgy, mint ez régebb is történt, vegyék igénybe a magánjavak alapjait. Az indítvány, miután arról volt szó, hogy lesz-e pótdát vagy sem, szemben az állandó választmány javaslatával, egyhangúlag elfogadtatott. Hogy azonban a miniszter jóvá fogja-e hagyni a magánjavak alapjainak ily célra való felhasználását — bármily okszerűnek látszik is — legalább is kétséges.

Élénk érdeklődés tárgya volt a járási tisztségviselő személyzetének szaporítása, mely kérdés már évek óta felszínen van és állandó égető kérdést képez.

Az állandó választmány a felsikci járásba egy szolgabírói, egy iróki, a kásonalcsiki járásba egy szolgabírói, egy díjnoki, a gyergyószentmiklósi járásba egy iróki és végre a gyergyóújlaki járásba egy iróki állás rend-

szerezését javasolta. Történtek felszólalások oly irányban, hogy állítsák fel egy ötödik fősolgabírói és állítsák a járási közigazgatás kisebb körökre osztásuk fel, miáltal az gyorsabb és hatékonyabb válnék, azonban a törvényhatóság tekintve a megvalósítás ez idő szerinti nehézségeit, az állandó választmány javaslatát egyhangúlag magáévá tette. A szükséges államsegély megadása több mint valószínű.

Megejtették a közgyűlés kebeléből kiküldött különféle bizottságok és választmányok megbízatásukat veszített tagjainak választása is. A megyei igazoló választmány tagjait közfelkiáltással megválasztották: dr. Csiky József, dr. Filipe Sándor, dr. Todor Béla, dr. Fejér Antal és dr. Tauber József. Főispán pedig kinevezte elnöké Szász Lajos főjegyzőt, és bizottsági tagokká: dr. Csedő Andrást, Hajnó Ignác és dr. Daraticz Félixet.

Az árszékeli tlnökök mellé döntő szavazattal bíró tagoknak kiküldettek: Csedő István és dr. Tauber József. Árszékeli elnökhelyettesnek: Csizser Imre. Tiszti főjegyző helyettesül: dr. Cziko István.

Csikszereada és Gyergyószentmiklós városok területére a választások vezetésére alispán akadályoztatása esetére Szász Lajos főjegyző küldetett ki.

Csikszereada és Gyergyószentmiklós székhelyvel szervezett fővárosi bizottságok elnökeivé közfelkiáltással Lázár Miklós Csikszereadára és Melik Andor gyergyószentmiklósi megválasztottak. Főispán kinevezte beelő tagokká Csikszereadára Kovács Jánost, Gál Józsefet és Dávid Lajost, Gyergyószentmiklósi pedig Fülöp Akost, Baricz Ferencet és Blénesi Albertet.

A községek 1908. évi majorsági számadatainak megvizsgálására kiküldettek: Kásonalcsi és Felizre Csoboth István, Kásonimperre Szaniszló Kálmán, Kásonujfalura András Lajos, Kásonjakabfalura Bartha Ferenc, Tusnádra Tompos János, Szentsimon és Csatószege Ferenczy Béla, Csikszentimre Ince Ignác, Szentkirályra Sándor Gergely, Csekfalva és Szentmártóra Bartalis Ágoston, Kozmásra Bartha Gergely, Verebes és Lazárfalvára Körmény István, Szentgyörgyre Lőrincz János, Menaságra Tompos Pál, Mindszentre Puskás Lajos, Szentléktelekre Cziko János, Zsögödre András György, Várdófalvára és Csobothfalvára Csizser Péter, Delnere Kovács Simon, Csikszentmiklósi Becze Imre, Szépvízre Kocz Antal, Borzovára dr. Zakariás István, Vaczásai és Göröcsfalvára Lehner Márton, Csikrákosra Császár Nándor, Madéfalvára Mányai Antal, Csicsóra dr. Csedő Andrást, Taploczára Pálfi Andrást, Madarasra Szekeres Péter, Dánfalvára Bara János, Karcsfalvára Agoston József, Jánfalvára Mihály István, Szenttamásra Daniel József, Szentdomokosra Balázs János, Gyimesközépbölcse Dobál Gergely, Gyimesföldökre Száva Kristóf, Gyimesbükire Szébeny Péter, Gyergyóujfalura Portik Lajos, Csomafalvára Lőrincz Vilmos, Gyergyófalvára Török Ferenc, Ditróba Puskás Adolf, Remetere Zakariás Lukács, Szárhegyre Gál Miklós, Tekerőpatakra dr. Fejér Mihály, Vasláb és Kilyénfalvára Welman Geza, Várhegy és Salamsra Fülöp Ákos, Borszékere Köllő János, Hollóra Vaituk József, Tölgyesre Ferenczy István, Belsőrra Veress Lajos, Békásra dr. Sándor Gyula, Csomortánra dr. Balló István, Pálfalvára Deák Elek. Felhatalmaztatott egyúttal alispán, hogy a kiküldött elnököket akadályoztatásuk esetén másokkal helyettesítse.

A közigazgatási bizottság megbízatásukat veszített öt tagjának választásánál egy kis kavardás is volt. Sok volt a konkurens, úgy hogy a szavazatok mintegy tizenkét pályázó között oszlott meg. Az eredmény az lett, hogy a régiók közül újra megválasztottak nagy többséggel Mikó Bálint, dr. Fodor Antal, Pál Gábor és dr. Nagy Béni, míg ellenben ötödiknek új tag, dr. Bocskor Béla választott meg, ki hosszú időn át tagja volt már a bizottságnak.

A szentpéter egyházmegyét alkotó községek a székely erdőipar részvénytársaságnak az általa megvett Bálványos nevű erdőrezs vételárából jövő év február havában esedékes 1.400,800 koronára három évi fizetési halasztást adtak, melyhez a törvényhatóság is hozzájárult.

Fontos tárgyat képezte a tárgysorozatnak a magánjavak tisztviselői fizetésrendezése, mely a vármegye tisztviselőivel egyezően meg is történt. E szerint a magánjavak igazgatója a hetedik, pénztárnoka a nyolcadik, gazdasági és ellenőre a kilencedik, könyvelője a tizedik fizetési osztályba soroztatott fokozatos előrehaladással a szolgálat anyában.

A községi ügyek közül mondhatni egy se vont különös figyelmet magára. Tulnyomólag számadások és költségvetések kerültek tárgyalásra, melyek gyorsan elő is adtak, úgy hogy a közgyűlés déli egy órákor már véget ért.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Eljegyzés.** Bodor Ödön kir. törvényszéki bíró, csikszereadai lakos, december hó 25-én, karácsony napján tartotta eljegyzését Alsótorján altorjai báró Apor Irénkel, altorjai báró Apor János és neje alsócsémátoni Bernáld Irén kedves leányával.

— **Közjegyző helyettesítés.** Az igazságügyminiszter dr. Horváth Kálmán kir. közjegyző helyettesét, a megválasztott szamosújvári közjegyzőségre helyettesítette.

— **Házasság.** Csikszentkirályi Lestyán Margit és Kemollói Sylvester Andor december hó 26-án tartották meg esküvőjüket, Parajdon.

— **Eljegyzések.** Ráduly Ferenc, kir. törv. joggyakornok eljegyezte öz. Miklós Balázs né szép és kedves leányát Annuskát, Gy.-Bükön.

Dr. Kerekes Gyula eljegyezte Dancs Ilonkát, Nagyenyeden.

— **Esküvő.** Tatár János gyulafehérvári városi állatorvos folyó hó 26-án tartotta esküvőjét Antal Gergely csikdánfalvi földbirtokos kedves és szép leányával, Rózsikával.

— **Ministeri köszönet.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter T. Nagy Imre csikszereadai lakos, nyugalmazott felsőnépiskolai igazgatónak és nejeinek, a csiksomlyói róm. kath. főgimnázium tanulóinak jutalmazására tett 300 koronás alapítványukért köszönetét és elismerését fejezte ki.

— **Felhívás.** A csikszereadi szünügyi bizottság felkéri a szünpartoló egyesület alapító tagjait, hogy a jegyzett alapítói tagdíjakat Vákar Lajos szünpartoló egyesületi pénztárnokhoz minél előbb befizetni sziveskedjenek.

— **Uj gazdakör.** Csikcsicsó községben 1908. évi december hó 20-án, a székelyföldi kirendeltség megbízottja, Kis Ernő közreműködésével Imets Mózes kántor-tanító buzgólkodásából gazdakör alakult 190 taggal. Tiszviselőfők lettek: elnök Buzás József, alelnök Biró József, jegyző Imets Mózes, pénztárnok Kelemen József.

— **Az új lakbérosztályok.** A hivatalos lap közli a miniszterelnök rendeletét a városok és községeknek a lakbér tekintetéből történt osztályokba sorozásáról. E szerint Gyergyószentmiklós a VI. osztályba lett sorozva, Csikszereada pedig a IV-ik osztályba. Tehát Gyergyószentmiklósban a VIII. rangosztályban levő hivatalnok évi 500 korona, Csikszereadában pedig 700 korona lakbért kap.

— **A Székely Nemzeti Múzeum gyarapodása.** Nemrég ismertették az Udvarhely megyei Múzeum-Egyesület közgyűlését, melyben elhatározták, hogy a Székely Nemzeti Múzeum tulajdonjogának fentartása s egyben a székelyudvarhelyi múzeum gyűjteményének átengedése érdekében Udvarhely vármegyéhez feliratot, illetőleg javaslatot terjeszt fel. A javaslatot a vármegyei közgyűlés december 20-án tartott közgyűlésében elfogadta s kimondta, hogy a tulajdonjog fentartásához hozzájárul s az összes gyűjtött anyagot a sepsiszentgyörgyi múzeumnak engedi át. A további anyagi segélyezésről azonban nem határozott. Örömmel számolunk be ezen hírről, mely Székely Nemzeti Múzeumunk gazdagodását jelenti s egyúttal azon reményünknek is kifejezést adunk, hogy az állandó múzeumi csarnok építése minél hamarabb megkezdődik, mert erre igazán égető szükség van.

— **Uj egykoronások.** A magyar és az osztrák kormány között tárgyalások folynak új egykoronások veretése tárgyában. Az új veretű egykoronások összegét 150 millió koronára tervezik. A forgalomban nagy a kereslet az egykoronás pénzdarab iránt s ez teszi szükségessé, hogy ilyen nagy mennyiségben készítsenek új egykoronásokat. A szükséges ezüstmennyiséget az Osztrák-Magyar Bank fogja szállítani saját pénzkészletéből s az így keletkezett hiányt arannyal pótolják. Az 1892-iki valuta-törvény értelmében 200 millió egykoronást vertek a forgalomban számára és pedig 140 milliót Ausztria és 60 milliót Magyarország számára.

— **Karácsonyi pásztorjáték.** A csikcsicsói iskolás gyermekek karácsony második- és harmadnapján este az iskolában, Imets Mózes kántor-tanító vezetésével mellett öt jelenetes pásztorjátékot adtak elő, »Hasznos olvasmányok« népiratok) beszerzése javára.

— **A Petőfi sorsjáték ajándéka.** Már a jövő héten megjelenik a Petőfi Társaság kiadásában az a díszmű (Petőfi, összes költeményei), amelyet a Társaság ajándékol az azoknak, akik 40 db sorsjegyet vesznek vagy ismerőseik közt elhelyeznek. A díszes vászonkötésű munka bolti ára 20 korona.

— **Pásztorjáték.** A csikdelnei ifjuság László Péter tanító és felesége vezetésével, karácsony első és második napján »Angyal szívek karácsonya« és »A betlehemi bakter« című darabokat adta elő szép erkölcsi és anyagi sikerrel, melynek végével Gábosi Dénes plebános lelkes szavakkal mondott köszönetet a rendezőknek több ízben tanúsított fáradhatlan buzgalma, a szereplőknek kiváló ügyessége és odaadó tevékenysége s a szülőknek azon nagy anyagi áldozatért, melylyel módot nyújtottak, hogy leányaik városi szünpadra beillő fénytel és pompával jelenhettek meg; végül elismeréssel adozott az összes közreműködőknek az élvezetes és lélekenélő ünnepélyért s kitartással kivánt jövőre is. Örövendhet a község, melynek ilyen nemeslelkű ifjuságának oly lelkes, hivatásos, fáradhatlan vezetőtársa van, milyen László Péter s leányainak olyan édes anyja, édes testvére, mint az ő nemes lelkűletű felesége. Mennyire hasznos és átvös karácsony szent estélyét így ünnepelni! Így ünnepünk

Isten nagyobb dicsőségére s így lesz az angyali békesség szünükben, melyet az isteni kised jászolyánál találhatunk csupán. Egy jelen volt.

— **Az ászlós ur.** A postahivatalba beállít egy öreg parasztlány: — Nagy szívségre kérem, tekintetes uram, monda a postatisztnek.

— Mi legyen az?

— Vóna talán szives megcimezni ezt a levelet a fiamnak.

— Szívesen. Hogy hívják a fiát?

— János.

— Miféle Jánosnak?

— Zöld Jánosnak, kérem alázatosan.

— S mi a foglalkozása?

— A foglalkozása... Hát... ászlós ur!

— Ne mondja! Aztán miféle ászlós ur?

— Olyan ur kérem, aki ászlóval a vasutat főfelé, még lefelé parancsujta...

— **Ünnep a postán.** A kereskedelemügyi miniszter a vasárnapi munkakorlátozást szeptember 16-án 57109. sz. alatt kelt rendeletével a naptárban piros betűkkel jelzett összes ünnepnapokra kiterjesztette. Az első ünnep amelyen a posta korlátozott szolgálatot tart, december hó 8-ra, vagyis Boldogasszony szeplőien fogonlatására esett és így e napon a postán a szolgálat, úgy mint vasárnap korlátozott volt. Ez a rendelkezés kétségkívül jó a postai személyzetnek, kiktől az ünnepi pihenést nem is irigyeljük. De van az éremnek más oldala is nevezetesen előtérbe lép a kereskedelem érdeke mely nem szenvedhet sérelmet amiatt, mert a kereskedelemügyi miniszter akár hitfelekezeti, akár humanitárius szempontból a postán megtoldja a vasárnapokat egy szép csomó ünnepel. A kereskedelmi forgalmat úgy is erősen megbénítja a vasárnapi munkaszünet és épp ez okból a kereskedőknek minden más napot erősen kell kihasználniuk. De nem tehetik ezt akkor, ha bizonyos napokon a posta szünetel, vagy csak fél munkát végez, mert a beérkező megrendelések e napokon nem jutván a kereskedők kezéhez, másnap munkatorlás és kétsedelem áll be. Ne lovagoljon tehát a szociálpolitika folyton a kereskedelem hátán és ha könnyíteni akar a postásokon, tegye ezt a személyzet oly mérvű szaporításával, hogy a teljes postai forgalom lebonyolítása minden nem munkaszüneti napon lehetővé váljék.

— **Gőzfürdő Csikszereadában.** Csikszereada város és vidéke egy régen nélkülözött modern egészségügyi intézménnyel szaporodott. — Szupos Domokos polgártársunk csak elismerés illeté, midőn nem kimélve semmi anyagi áldozatot, egy modern régió nélkülözött gőzfürdőt bocsátott e hó 21-én, hélfőn a közönség rendelkezésére. Nehéz, költségvállalatában méltó segítő társa volt Kövér György gépalkatosa, ki a legnehezebb munkát, a gőzfürdő műzaki felszerelését végezte a legnagyobb szakértelemmel éjjel-nappal, hogy a fürdő e létező rendeltetésének átadható volt. Midőn Csikszereada város és vidékének ily szakképzett gépalkatosa van, mint Kövér György és Fia, akkor kár drága pénzben a nagyvárosi gyárpárosokat gazdagítani.

— **Farkas kaland.** Minden évben felbukkan, akár csak ugorka éréskor a fiúmei cápa — egy-egy mesébe illő farkas kaland bejárja az ország lapjait éppen úgy, mint mostanában több budapesti lapnak az a híre, hogy Heckert plebánost a farkasok felölték Erzsébetváros és Segesvár között s a szegény papnak csak az okulárját, meg a csizmáját lettek. Valósággal pedig annyi igaz az egészről, hogy Heckert szánon utazott, a farkasok megtámadták, de mivel kettőt közülök lelőtt, a többi ordas megfutott és így a pap sértetlenül ért haza.

Kínai közmondások.

Gondolataiddal úgy bánj, mint vendégekkel, óhajaidal pedig mint gyermekekkel.

Gazdag éri hűt az egész dolognak.

A bolond akkor hiszi önmagáról a legtöbbet, amikor valami nagy boldonságot követett el.

Az embereket lehet nélkülözni, de barátira mindenkinél szüksége van.

Az erény gyakorolni: a férfiak tudománya, a tudományról lemondani: a nőnek erénye.

Sima ut nem víz messzire.

A megbánás az erény kikeletje.

Ne rejtse el cipődet a d'nyeföldön s ne akaszd köntösödöt a datolyafára. (Azt hiszik, hogy lopni akarsz.)

Az egyszer kimondott szót hat lóval sem lehet visszahuzni.

— Mindig leszünk... Mldön éppen az al-koholellenes mozgalom élére maga a belügy-miniszter állt, találóan és jóízűen fejtegette a képviselőházban egy képviselő az országban divó tulzása vitt alkohol fogyasztást. Az emberek Magyarországon — mondotta a képviselő — isznak, ha éhesek, hogy ne éhezzenek, isznak ha álmosak, hogy ébren maradjanak s isznak, ha álmatlanok, hogy eltudjanak aludni. Isznak, ha fáznak, hogy melegük legyen s isznak ha melegük van, hogy lehüljenek, isznak ha egészségesek, hogy meg ne betegedjenek s isznak, ha betegek, hogy meggyógyuljanak. Isznak, ha keresztlő van s isznak, ha halotti tort ülnek. Isznak, ha vigak, isznak, ha szomorúak. Magyar szolás szerint isznak derűre-borúra rogyásig. Sajnos, ennek a képviselőnek nagyon is igaza van.

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.

Újérti Adószét.

Minden jó barátom és ismerősömnek ez-uton kívánok boldog új évet.

*Klein Zsigmond,
kérő.*

KÖZGAZDASÁG.

A „Hermes” Magyar Általános Váltóértel Részvénnytársaság, Budapest, heti jelentése a tőzsdé-forgalomról és pénzügyéről.

Budapest, 1908. december 24.

A tőzsde az elmúlt heten teljes biztatlanság mellett folyt le, ami egyrészt a közönségnek várakozó álláspontjára, másrészt pedig arra vezetendő vissza, hogy a küszöbön levő karácsonyi ünnepek miatt nem igen volt hajlandó nagyobb engagementokba bocsátkozni. Az itteni tőzsde jövő alakulását illetőleg a politikai viszonyok mikénti fejlődésén kívül a jegybank-kérdés megoldása játszik fontos szerepet, miután különösen Ausztria és a külföld addig is, míg ezen kérdés megoldást nem nyer, magyar értékek vásárlásától tartózkodni látszik.

A forgalomba került értékek alig mutattak fel lényegesebb árváltozást és kivételképpen jóformán csak a budapesti közúti vaspálya részvényeket említhetjük meg, melyeknek a legutóbbi jelentésünkben említett érdekesoport vásárlását folytatta; ezek következtében az árfolyam 605 koronáig emelkedett volt, de azután más oldalról történt eladások folytán 11 koronával ment vissza.

Aránylag jól tartották magukat a vasértékek, ami azon körülménnyel hozható összefüggésbe, hogy az amerikai vaspaciról érkező hírek a konjunkturát kedvezőbb színben tünteti fel; ez utóbbi hírek azáltal is nyerneik beigazolást, hogy az amerikai vasművek, melyeknek Magyarországon eszközölt magnetit átvételei csaknem másfél éven keresztül csekély jelentőségűek voltak, a legutóbbi hetekben a hazai magnetit gyáraknak csaknem összes készleteit sürgősen lerendelték. Az amerikai konj- ura javulásából kifolyólag arra számítanak, hogy ennek hatása ugy Németországban, valamint nálunk is fog érezhetővé válni, valamint annak idején a depresszió hacsak közvetve is szintén Amerikából indult ki.

A járadékpiac inkább gyenge irányzatot követett és különösen a 4 százalékos magyar koronajáradék volt elhanyagolva, úgy hogy árfolyama a múlt hetivel szemben körülbelül egynegyed százalékponttal visszaesést szenvedett.

A sorsjegypiacon a magyar jelzáloghitel-banki konverzionális nyeresémméköltvények iránt mutatkozott nagy érdeklődés, főleg azon hirre, hogy ezen sorsjegyeknek eladásra szánt készletei az utolsó időben lényegesen megcsapantak.

A hét nevezetesebb árfolyamváltozásai a következők voltak:

	dec. 17.	dec. 24.
4 százalékos magyar koronajáradék	91.20	91.10
Magyar hitel részvény	720.—	717.—
Rimamurányi vasút részvény	517.50	516.50
Budapesti közúti vaspálya részvény	584.—	596.—

Egy faesztergapad vaslábbal, továbbá egy körfűrészt vastáblával

ELADÓ.

Hol? Megmondja a lap kiadóhivatala.

HIRDETÉSEK

olcsó árszámítás mellett közöltetnek s felvételnek

A KIADÓHIVATALBAN.

Faeladási hirdetmény.

A csikszentdomokosi közbirtokosság eladja nyílt árverésen, a földművelési miniszter ur 95430—908 számú rendeletével megadott engedély alapján, a Csik Madaras II. határ részben levő, Kecskebükki és Kisáca nevű erdőrészekben mintegy 553.98 k. holdon törzsenkénti felvétel alapján kéreg nélkül és a termelési és szállítási apadékok levonásával 129,7.5 köbméterre becsült lucfenyő haszonfa tömeget.

Megjegyeztetik, hogy az 553.98 holdból a Kisáca erdőreszre esik 84.03 k. hold, — a Kecskebükki erdőreszre pedig 469.95 k. hold. A 129,7.5 köbméter haszonfából a Kisáca erdőreszre esik 160.51, a Kecskebükki erdőreszre pedig 1136.64 köbméter.

Az összes kikiáltási ár 774100 koronáig, azaz hétszázhetvennégyezer száz koronáig. Ebből esik a Kisáca erdőreszre 86700 koronáig, a kecskebükki erdőreszre pedig 687400 koronáig.

Az értékesítés céljából **1909. évi január hó 30-án délután 2 órakor** Csikszentdomokos község házánál nyilvános szó és zárt írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Árverezni lehet mindkét erdőreszre együttesen és külön-külön is. A fatömeg áron alul nem adatik el. Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Az írásbeli ajánlatok ellátandók szabályszerű bélyeggel és a kikiáltási ár 10% át tevő összegnek a csikszeredei m. kir. adóhivatalnál letétbe helyezni és a letéti nyugtát az árverező bizottságnak bemutatni.

Az árverési és szerződési feltételek megtekinthetők a Csikszentdomokos község házánál és a járási erdőgondogság nál Csikszeredejében.

Csikszentdomokos, 1908. évi december hó 13-án. 2-4

Kurkó József.
bíró.

Kurkó Ferenc.
kb. elnök.

Naptárak az 1909. évre

nagy választékban kaphatók Szvoboda József, könyvkereskedésében, Csik-Szeredában.

Szám 622—908. 1-2 rkt.

Pályázati hirdetmény.

Csikszeredea város rendőrkapitánya közhírré teszi, hogy 1909. évi január havában a rendőrmesteri és több rendőri állás fog betöltetni.

A rendőrmesteri állással évi 600 korona, lakás, fűtés, világítás, ruházat és takarítási utalvány jár; a rendőri más állásokkal évi 620 koronától 780 koronáig emelkedő fizetés és ruházat van egybekötve.

Mindannyian a városi tisztii és kezelő személyzete részére létesült nyugdíj alaphoz jogosultak és az országos betegsegélyező egyesületnek tagjai, melyért a díjat a város pénztára hordozza. Ezen felül a tolonc kíséreti díjak őket illetik meg.

A rendőrmesteri állásra nézve feltevésként kéri, hogy az írodai tennedők kezelési ágában folyamodónak megfelelő jártassággal kell binn a.

Pályázni kívánók pályázati kérelmet 1909. évi január 15-ig alulírotthoz adják be.

Csikszeredea, 1908. december 24-én.

Kovács János,
rendőrkapitány.

Sz. 11887—908. tkvi.

2-3

934—908. vgrh. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906. évi február hó 6-iki napján 14114 1906. J. M. I. számú rendelettel megengedte, hogy a csikszeredei kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságához tartozó Csikmindszent község telekkönyveibe felvett mindazon ingatlanokra nézve amelyekre az 1886. XXIV., 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-c. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelék, az 1892. XXIX. t.-c.-ben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése fogantatassék.

E célból a helysinai eljárás nevezett községben **1909. évi január hó 25-ik napján** fog megkezdődni.

Ennél fogva felhívatnak.

1. Mindazok, akik a telekkönyvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatott előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttjei előtt a kiküldött határnap kezdődő eljárás folyamata alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel;

2. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogokat tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t.-c. 15—18. és az 1889. XXXVIII. t.-c. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az áruházo telekkönyvi tulajdonos az áruházas létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésre engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik, s a bélyeg és illeték elengedési kedvezményből is elesnek;

3. mindazok, akiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmeznek, illetve, hogy a törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. trvszk, mint tkvhatóság.

Csikszeredea, 1908. évi december hó 2-án.

Jurkovic Olthár,
kir. trvszész bíró

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. tc. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csikszeredei kir. törvényszék 1908. évi 15179. számú végzése következtében dr Blumenfeld Lajos ügyvéd által képviselt Szakács M. Gyula marosvásárhelyi lakos javára 975 korona s járuléka erejéig 1908. évi december hó 5-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1550 koronára becsült következő ingóságok u. m.: szobabeli butorok stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a csikszeredei kir. járás-bíróság 1908. évi V. 1323 2. számú végzése folytán 975 korona tökétkövetelés, ennek 1908. évi november hó 14. napjától járó 6% kamatai, 1.º, váltó díj és eddig összesen 119 korona 90 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig végrehajtást szenvedett lakásán Csikkarfalva községében leendő eszköz-lésére 1908. évi december hó 31. napjának délelőtti fél 11 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. tc. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén, becsáron alul is el fogant adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságok mások is le- és felülfogantatatták s azokra ki-elégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. tc. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Csikszeredea, 1908. évi december hó 19. napján.

Molnár Sándor,
kir. bír. végrehajtó.

A legolcsóbb bevásárlási forrás

FEKETE VILMOS

Illatszertárában, Csikszeredea

Kaphatók a legfinomabb illatszerek dekagramonként és mindennemű erez- és kezapoló szerek. Gyógy- és virágszappanok.

Az Inda-sósorszesz tölerakata.

Petrol-hajszesz korpa és hajki-hullas ellen **Hajrak-regenerator** az őszülő hajnak visszaadja az eredeti ifjúkori színt, valamint mindennemű különlegességek raktára.

A Thymol és Stomatol fogapoló szerek a lejobbak. A Trifolium (hajpetrol) hölgyeknek állandó hajapolashoz nélkülözhetetlen. — A Honey Jelly a lejobb kölniumit.

Vidéki megrendelések legpontosabban eszközölhetnek.

Legszebb karácsonyi és újévi ajándék

EGY BROUVNING PISZTOLY

kapható 45 koronáért

ALBERT BALÁZSNÁL Csikszeredejében.

GŐZ-, HŐLÉG ÉS GYÓGYFÜRDŐ A SZOBÁBANI

Száz es száz orvos korszakot alkotónak jelentette ki az egészségapalás terén. — Közismert dolog hogy

REUMA, CSÚZ ÉS KÖSZVÉNY

ellen az egyedüli biztos hatású szer a hőfürdők :::: (gőz- hőleg es gyógyfürdők) rendszeres használata ::::

A „Sanitas” szobafürdő készülékkel otthon lakásának bármely szobájában a leghatásosabb gőz- es hőleg fürdőt készítheti bárki, 5 perc alatt 5 fillér költséggel. A lakásban a kényelem netovábbja. Kipróbált biztos hatású szer nátha, torokfájás, bél-renyheség, álmatlanság esetében. stb. Nélkülözhetetlen minden egészséges embernek is. Használat után teljesen összehajtható és valamely szekrény mögé állítható.

A készülék megtekinthető vételköltségettség nélkül Szvoboda József képviselőmnél helyben, sőt kívánatra házról is bemutatattatik.

FÖRSTNER ALADÁR a „Sanitas” szobagőzfürdő-készülék egyedüli gyártója. Budapest, VII. kerület, Alsó-erdősor 30. sz. Telefon 97—51.

Hosszurovó Cement Födélcserép

majdnem határtalan tartóssága, igen könnyű födőanyag, olcsó áron kapható

PORTLAND CEMENT GYÁRNÁL BRASSÓBAN.

Iroda: Kapu-utca 15 sz.

Iroda: Kapu-utca 15 sz.